

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ АУТСОРСИНГУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Аспірант Назаренко С. М.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Важливим моментом при прийнятті рішень про впровадження інформаційних технологій є розуміння переваг таких кроків та доцільність аутсорсингу з точки зору різних методичних підходів до оцінки його ефективності.

Так, деякі вчені вважають, що використання аутсорсингу зводиться до того, що підприємство зосереджує всі ресурси на основному виді діяльності і передає інші функції надійному партнеру.

Водночас існують тези про те, що оцінювати доцільність аутсорсингу необхідно шляхом визначення зміни витрат підприємства при переході на аутсорсинг та проводити аналіз фінансово-економічної ефективності різних сценаріїв аутсорсингу шляхом імітаційного моделювання з використанням методу Монте-Карло.

Для розуміння проблеми оцінки ефективності визначимо поняття ефекту аутсорсингу. Під показником ефекту аутсорсингу вважають різницю між витратами у випадку здійснення процесу власними силами й витратами у випадку передачі його сторонній організації або порівняння собівартості реалізації визначеного процесу (функції аутсорсингу) власними ресурсами із сукупними поточними витратами з собівартістю за умови купівлі цієї послуги в аутсорсера.

Також ефективність аутсорсингу для замовника визначається як різниця між інвестиціями, які потрібно було здійснити для виконання замовлення власними силами та виплати виконавцю за виконання замовлення.

Дана методика є цікавою, однак має суттєві вади: до складу витрат в обох випадках можуть відносити різні види та статті витрат, що впливає на формування комплексного показника.

Більше показників враховує методичний підхід, пов'язаний із розрахунком коефіцієнта ефективності аутсорсингу — з урахуванням витрат на здійснення процесу власними силами, кількості робочих годин за місяць, вартості аутсорсингових послуг та коефіцієнта ризику.

Розрахунок коефіцієнта економічної доцільності аутсорсингу, враховує:

- коефіцієнт економічної доцільності аутсорсингу;
- індекси ринкової стійкості підприємства з урахуванням аутсорсингу та ринкової стійкості підприємства без урахування аутсорсингу;
- річний обсяг продажу продукції;
- питому вагу чистого прибутку від продажу;
- імовірність успіху бізнес-операції, яка варіюється в межах шкали успіху;
- тривалість розрахункового періоду на здійснення бізнес операцій;
- майбутні витрати на здійснення бізнес операцій; сукупні можливі ринкові втрати тощо.

В основі таких розрахунків є застосування методики економічного аналізу. Вона дає можливість використання різних видів вимірників (кількісних, грошових, натуральних), дає конкретне значення для порівняння ефективності. Проте дана методика має певні недоліки, зокрема, використання прогнозованих показників може вплинути на точність розрахунків, а також унеможливити врахування всіх витрат, які можуть виникнути при співпраці з аутсорсером.

Очевидно, що фахівці підприємств будуть оцінювати переваги і вади використання аутсорсингу перед тим як прийняти рішення про співробітництво з аутсорсерами. Мета використання аутсорсингу підприємствами є зрозумілою: підвищити свою конкурентоспроможність через збільшення доходів та зменшення

видатків.

Охарактеризовані підходи до оцінки ефективності аутсорсингу базуються на її кількісних показниках. Однак, не менш важливим показником ефективності аутсорсингу є якість. Зміна показників якості виконуваних функцій є орієнтиром доцільності запровадження аутсорсингу на підприємствах.

Потреба оцінювати якісні характеристики застосування аутсорсингу сприяла появленню методичного підходу оцінювання на основі зміни якості виконаної функції. Основним критерієм визначення ефективності аутсорсингу є позитивна зміна якості сфери діяльності, що передана на виконання зовнішньому суб'єкту. Реалізація цього підходу дає змогу оцінити позитивні та негативні результати впровадження аутсорсингу на рівні якісних показників виконання функції (підвищення кваліфікації, зниження штрафних санкцій тощо).

Також заслуговує уваги методичний підхід, що полягає у визначенні критеріїв і показників оцінювання ефективності аутсорсингу, основна перевага якого полягає в розробленні критеріїв, які характеризують сутність ефективності як економічної категорії. Наприклад, Шестоперов А. поділяє критерії оцінки ефективності аутсорсингу на три групи: зміна витрат на виконання операцій; зміна адміністративних витрат; зміна якості послуг.

Таким чином, даний підхід поєднує в собі кількісні і якісні показники оцінки ефективності аутсорсингу. Однак, реалії сьогодення вимагають оцінки ефективності аутсорсингу не тільки з економічної точки зору, а й враховуючи соціальну складову та ризики його впровадження. Важливими критеріями оцінки аутсорсингу є вартісний, часовий та соціальний. Використання вартісного критерію базується на розрахунку вартісних показників очікуваних економічних переваг і ризиків до та після застосування аутсорсингу (показників прибутку, рентабельності активів і продажу, ринкової вартості, дохідності активів тощо). Водночас часовий критерій передбачає оцінювання ефективності застосування аутсорсингу, а також передбачення коротко-, середньо- та довгострокових ризиків. Необхідність оцінювання впливу аутсорсингу на соціально-економічне становище персоналу організації, що вимірюється відповідними показниками (величини оплати та інтенсивності праці, чисельності вивільнених або переведених працівників, а також неповної їхньої зайнятості) зумовило введення соціального критерію.

Отже, аналіз наведених підходів свідчить про те, що аутсорсинг буде ефективним в разі коли працівники підприємства сконцентровані на основному виді діяльності, фахівці підприємства постійно контролюють витрати, здійснюється забезпечення прозорості бізнес-процесів і високого рівня їх гнучкості у випадку зміни попиту, а також враховані часовий та соціальний фактор впровадження інформаційних технологій.

Література: 1. Щербан В. В. Оценка экономической эффективности ИТ-аутсорсинга на предприятии [электронный ресурс] / В. В. Щербан // Экономика и менеджмент инновационных технологий. – 2012. – Режим доступа: <http://ekonomika.snauka.ru/2012/06/1128>. 2. Лігоненко Л. О. Аутсорсинг як інструмент оптимізації та підвищення ефективності бізнесу /Л. О. Лігоненко, Л. В. Фролова // Менеджмент. – 2005. – № 6(48). – С. 115-125. 3. Синяев В. В. Экономическая целесообразность аутсорсинга / В. В. Синяев // Маркетинг. – 2006. – № 3(88). – С. 94–98. 4. Шестоперов А. М. Концепция аутсорсинга и возможности ее применения в деятельности органов государственной власти / А. М. Шестоперов // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. –2009. – № 19. – С. 56–58. 5. Забродська Л. М. Аутсорсинг – один із напрямів стратегічного розвитку інструментів сучасного менеджменту / Л. М. Забродська // Вісник післядипломної освіти. – 2015.